

Vandreruter

Klostermølle og Klosterkanalen – ca. 2 km (P1 og P3)

Mellem Mossø og den skovklædte højderyg med Sukkertoppen lå Voer Kloster, hvor Benediktinermunke holdt til i middelalderen. Klosters fundamentet ligger skjult under Klostermøllens bygninger.

I 1872 blev Klostermølle ombygget til træsliberi, der leverede træmasse til papirindustrien. De store slibesten ses stadig på området. I 1933 blev møllen omlagt til papproduktion, men i 1974 brændte fabrikken. Områdets historie beskrives i bygningerne ved fisketrappen. Tørreladen undgik branden, og i dens nordlige ende er der nu adgang til et fugletårn med kig over Klosterkær.

En sti går langs den 1300 m lange klosterkanal, som blev etableret af munkene for at udnytte vandet fra Gudenåen til at drive klostrets vandmølle. Stien fortsætter til Riværket – oprindelig Risværket – som var udført af grenris, der ledte vandet ind i kanalen frem for den oprindelige Gudenå's løb, som nu kaldes Døde Å.

Sukkertoppen – ca. 3 km (P1, P2 og P3) – turen er ikke egnet for barnevogn og gangbesværede

Flere stier fører til Sukkertoppen, som rejser sig 108 m over havets overflade med en storslået udsigt over Gudenådalen.

Sukkertoppen er opkaldt efter sit hvide sukkerlignende kvartssand. Sukkertoppen var velegnet som udsigtspost i krigstid, og arkæologer har fundet spor efter et mindre forsvarsanlæg fra vikingetiden på sydvestsiden af bakketoppen.

Fra Sukkertoppen

Der er smuk udsigt over Mossø og Klosterkær, Danmarks største indlandsdelta, dannet af sand og mudder fra Gudenåen.

Gudenådalen – ca. 8 km (P2)

Stien løber i den østlige del af Gudenådalen. Nogle steder har Gudenåen gravet sig ind i kanten og skabt høje skrænter. Undervejs passeres den privatejede Vilholt Mølle, som først var træsliberi og senere papfabrik i samdrift med Klostermølle.

Møllesøen er nedlagt i 2008 hvor Gudenåens oprindelige forløb blev genskabt. Turen fortsætter til Voervadsbro – Voer Vad – over Gudenåen til Vilholtvej.

Hem Odde – ca. 2 km (P7)

Fra parkeringspladsen fører en sti ud til Hem Odde, hvor der er sandstrand og bademuligheder. Yderst på odden vokser en spændende kratkov af krogede bøge og ege. Fra odden er der en fin udsigt over Mossø.

Vædebro og Alken Enge – (P15)

I jernalderen var der mange søer i Illerup Ådal. Arkæologiske udgravninger har vist, at jernalderfolkene har ofret gaver til deres guder i flere af søerne – sandsynligvis for at få frugtbarhed og som tak for sejren i krig.

Fund fra de seneste års undersøgelser i Alken Enge af en nedkæmpet hær fra tiden omkring Kristi fødsel kan ses på Museum Skanderborg og Moesgård Museum. Fundene fortæller os bl.a., at der allerede i jernalderen var et velorganiseret samfund, som kunne modstå angreb udefra.

Anbjerg Mose og Boes by (P13)

Boes er med sine bindingsværkshuse ud til landsbygaden en af de mest velbevarede byer i Søhøjlandet. Fra Boes går stien mod øst til toppen af det stærkt skrånende landskab, hvor der er udsigt til Yding Skovhøj.

Mod vest går stien ned til bredden af Mossø og fortsætter via en træbro gennem sumpskove og tørre skræntskove til P13 ved Østergård.

Øm Kloster Museum (P9)

I 1100-tallet brød en gruppe Cisterciensermunke op fra Vitskøl Kloster i Himmerland og nåede til Øm, hvor de

grundlagde Øm Kloster. Munkene var dygtige jordbrugere og skabte mønsterbedrifter. De gravede en 700 m lang kanal mellem Mossø og Gudensø til at drive klostrets mølleværk.

Efter reformationen blev klostret opgivet. Bygningerne blev nedrevet på kongelig ordre, og materialerne blev brugt til ombygningen af Skanderborg Slot. Klosters udgravede fundamentet udgør en af Danmarks bedst bevarede grundplaner af et middelalderkloster.

I museumsbygningerne får man et godt indtryk af klostrets religiøse og økonomiske liv, samt indsigt i datidens forskellige sygdomme.

Skulptur-event ved Vædebro.

Klostermølle med den karakteristiske tørrelade i træ. Her ophængte man papstykker, så de kunne tørre i vinden.

Pinddal Mose – ca. 4 km (P4)

I Pinddalen løber vandet fra Fåresø til Gudenåen. Pinddal er en langstrakt mose, hvor der indtil 1950'erne blev gravet tørv.

Øverst i Pinddalen ligger Fåresø omgivet af lyngklædte bakker og mosehuller. Langs Fåresøens bredder gror blandt andet tranebær og den kødædende plante soldug. Navnet Fåresø stammer fra dengang, man vaskede fårene i søen før klipping.

Dørup Skov – ca. 5 km (P5 og P6)

Fra den gamle hestestald med landskabsudstilling i Dørup starter ruten gennem Dørup Skov. Fra Møgelkol er der udsigt over Mossø. Turen kan også begynde i Voerladegård. Her lå ladegården til Voer Kloster.

Den kødædende plante, soldug.

Sejlads uden motor er tilladt på Mossø, men er reguleret på nogle af vandløbene.

- Motorbådssejlads kræver særlig tilladelse.
- Landgang forbudt på Emborg Odde.
- Windsurfing er ikke tilladt.
- Det er ikke tilladt at køre mountainbike på stier, hvor man ikke kan køre med almindelig cykel.
- Det er kun tilladt at fiske to steder ved den sydøstlige del af Mossø – ved Mossøbrå. Øvrige steder er forbeholdt lodsejerne.

Naturbeskyttelseslovens regler giver adgang til at gå og opholde sig:

- I offentlige skove, også uden for stierne. I private skove, kun på veje og stier.
- På udyrkede arealer, der ikke er indhegnede.
- I private skove og på udyrkede arealer er der kun adgang fra kl. 6 til solnedgang.
- Ophold er ikke tilladt inden for 150 m fra bygninger.

Færdsel i naturen sker på eget ansvar – også på arealer med græssende dyr.

Læs mere om området, stier, oplevelser og regler på www.visitskanderborg.dk

Ved Emborg Bro over Gudenåen er der indrettet faciliteter for alle.

Mossø

– skønne oplevelser i særpræget natur

Mossø ligger i Søhøjlandet, hvor området er præget af den sidste istid. Søen er på ca. 1700 ha, og med en søbredslinje på ca. 28 km. Den gennemstrømmes på den vestlige side af Danmarks længste vandløb, Gudenåen, der strækker sig fra Tinnets Krat til Randers Fjord.

Omgivelserne omkring Mossø er fredede og byder på smukke naturoplevelser. Rundt om Mossø er der både madpakkesteder, toiletter og bademuligheder.

Hunde er velkomne i snor.

Emborg Vestermark-Dalgård – ca. 6 km (P8, P9, P10 og P11)

Stien fra Emborg passerer det katolske lejrcenter Ømborgen med udsigt over Mossø og fuglereservatet på Emborg Odde. Ved Odderholm har den brede Gudenå nærmest karakter af en flod.

På de tørre overdrev på Dalgårds jorder gror de karakteristiske tørketålende planter som håret høgeurt, gul evighedsblomst og sandskæg. Nord for Gudensø ses den lyngklædte Langebakke.

Fra P10 går en ca. 2 km lang rundtur over Dalgårds jorder.

Musvåge

Lindholm Hoved – ca. 2 km (P8)

Turen går langs krat og rørskov, hvor man kan høre småfugle som rørsanger og rørspurv. Fra fugletårnet kan Mossøs rige fugleliv iagttages; hættemåger, troland, gravand, taffeland, grågæs og knopsvaner. Af og til ses også fiskeørn og havørn.

Galgebakken – ca. 4 km (P12)

Ved P-pladsen nord for Sankt Søren's Kirke starter ruten til det lyngklædte område omkring Galgebakken. Turen går forbi Museet på Gl. Rye Mølle, hvor der bl.a. er udstillinger om træskoproduktion og om flyvepladsen og flygtningelejren der lå syd for Gl. Rye.

De lyngklædte bakkedrag plejes bl.a. af Gl. Rye's borgere, som har erhvervet en del af de fredede arealer. Galgebakken, der ligger 101 m over havets overflade, var i brug som rettersted tilbage i middelalderen. Man kan fra Galgebakken gøre en afstikker ad stien til Musebakke med en flot udsigt over Mossø og Sukkertoppen.

Navnet Rye kommer af placeringen i en skovrydning. I århundreder var Rye hovedbyen i Midtjylland. Her blev der afholdt ting, datidens retsmøder. Byen blev valfartsby, da pilgrimme kom langvejs fra til Sankt Søren's Kirke og Helligkilden, der efter sigende havde helbredende kraft.

Reformationen i Danmark tog sin begyndelse i Sankt Søren's Kirke ved valget af hertug Kristian til konge over Jylland i 1534. Efter et par års borgerkrig kunne hertugen udnævnes som konge over hele Danmark i 1536. Valfarten blev forbudt, og byen mistede sine gæster, men i 1800-tallet genvandt Gl. Rye stor betydning som centrum for træskoproduktion.

Sankt Søren's Kirke og Gl. Rye Mølle ligger smukt ud til lyngbakkene.

